

ATALAY AKAN (Urfa) — Muhterem arkadaşlarım;

İcra ve idarenin bütün muameleleri, âmmeye hizmetlerinin ifası şüphesiz ki bir masrafı zaruri kılar. Bu masrafları ödiyen vatandaşların mümessillerinden terekkep eden Büyük Millet Meclisinin bu masrafların vatandaşlardan alınmasına ve sarfiyatın yapılmasına muvafakat etmesi modern demokrsinin mali sahadaki bir neticesidir. Bu itibarla ki Büyük Millet Meclisimizin icra ve idare faaliyetinin bir plânı, bir tablosu ve bir aynası olan Bütçeyi her yıl tetkik ve kabul etmek suretiyle icra veya idarenin bütün politikasını, faaliyetlerini, âmmeye hizmetlerinin umumî prensiplerini ve ifa tarzlarını kontrol etmesi gayet tabiidir.

İcra veya idari faaliyetlerin, âmmeye hizmetlerinin ihtiyaca en uygun şekilde ve en ucuz olarak karşılanması bu kontrolün hedef ve gayeleridir. Bu sebeptendir ki Büyük Millet Meclisinin kontrolünü yaparken Hükümet ve idarenin bir hizmet sahasındaki faaliyetini azaltması veya çoğaltmasını temin için tahsisatı tenkis veya tezyit etmesi gayet tabii bir hakkıdır.

Müzakeresine başladığımız elinizdeki 1949 yılı Bütçesi Kanunu tasarısını tetkik ettiğimiz zaman ve dinlediğimiz izahattan bu hedef ve gayelere varınmak için gayretler sarfedildiği yani tasarruf ve âmmeye hizmetlerinin rasyonalizasyonuna doğru gidildiğini memnuniyetle müşahade etmekteyiz. Huzurunuzda seksen milyonluk bir tasarrufla gelen Hükümetin bu tasarrufunu ve Bütçe Komisyonunuzun tasarruf maksadıyla hakikaten yorucu ve semereli çalışmasını şükranla burada kaydetmeyi şahsen bir borç telâki etmekteyim.

İdari faaliyetlerin, âmmeye hizmetlerinin ihtiyaçları en iyi karşılaması meselesine gelinecek; Hükümetin Bütçe Kanunu tasarısı gerekçesinde ve sayın Maliye Bakanının izahatında bu yola gidileceğine dair kayıtlar bulunduğu gibi rasyonalizasyon veya idari islahat hususunda Bütçe Komisyonu raporunda çok faydalı temennilerde bulunulmuş ve hattâ bu maksatla bâzi memur kadrolarının ilgası elhetine gidilmiştir.

Âmmeye hizmetlerinin rasyonalize edilmesini veya idari bir reforma şiddetle ihtiyaç olduğuna biz de kani bulunmaktayız. Devletin göreceği hizmetlerin artık gözden geçirilerek bu hizmetlerin en iyi, en süratle ve en ucuz tarz ve

şekilde ifa edilmesi için usuller tayin ve tesbit edilmesi, bu hizmetleri yapan memurların statüleri elden geçirilerek yeni ihtiyaçlara uydurulması zamanının çoktan gelmiş olduğuna inanmaktayız.

Bugün idari faaliyetlerin çoğunun ağır işlediği ve bâzi idari şubelerin kusurlu çalıştığı elbetteki inkâr edilemez.

Bendeniz kıymetli vaktinizi almamak için birçok misallerini bakanlıklarının özel bütçelerine bırakarak bu anlayışsız, ağır ve kusurlu çalışma hususunda kendli seçim bölgem olan Urfa'ya ait iki misal arz etmekten kendimi alımyacağım.

Birisi : Kaçakçılığı önlemek mülâhazasıyla ve Millî Korunma Kanununa dayanılarak alındığı ileri sürülen hukuk esasları ve mevzuat ile telifi mübâkin olmayan iki kararnamenin tatbikindeki garabet dolayısıyla dört ilçemizin düştüğü acıklı durumdur. Bu ilçelerimiz zirai ve hayvan istihsal maddeleri ticaret merkezleridir. Aylarca iktisadi ve ticari faaliyet yasak edilmiş ve Anayasamızın vatandaşlara tanıdığı iktisadi ve ticari faaliyet hürriyeti zedelenecek bu bölge halkına çoğunluğu maalesef bu yıl sefaletle düşürülmüştür. İdare ehazının ağır ve anlayışsız çalışması yüzünden bu durum bugüne kadar hâlâ düzeltilememiştir.

İkinci misal : Suriyeden bir at alınarak getirildiği bahanesiyle sayın dikkattir. Bir polis komisyonunun emir ve kumandası altında Urfa'nın bâzi köylere basılarak halkına birçok zararlar veriliyor, hakaret ediliyor. Meselâ at aramak maksadıyla arı kovanları parçalıyor yağ tulumları yırtıyor. Ortada hiçbir suç yokken köylülerin elleri kolları bağlanarak; teşhir edilerek vilâyet merkezine getiriliyor. Fakat bütün bunlardan mesul olan hâlâ aranmamıştır.

Muhterem arkadaşlarım; bütün bu mülâhazalar ve misallere bütçemizde büyük bir miktar tutan özlük bakları da ilâve ettiğimiz zaman âmmeye hizmetlerini süratle rasyonalize etmemiz bir idari reform yapmanın mecburiyetini doğurmaktadır. Ancak bunun normal teşrii yollardan, hukuk esaslarından ayrılmıyarak içtimai neticeleri de göz önünde tutulmak suretiyle yapılması zaruridir.

Mahûmdur ki âmmeye hizmetleri genel olarak hizmet ve teşkilât kanunlarımızla düzenlenerek